

SUYUMA G'ANIYEVANING "KO'NGIL SHAMCHIROG'I" ASARI HAQIDA

*Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Sharq sivilizatsiyasi va falsafa
fakulteti Antropologiya va etnologiya yo'nalishi hind-ingliz guruhi 3-bosqich
talabasi*

Mirsaidova Ozoda

+ 998334730320

Ozodamirsaidova83@gmail.com

Ilmiy rahbar: Shosaidov Anvar Soatovich

+998997375351

Shosaidov88@gmail.com

Anotatsiya: Mazkur asarda taniqli adabiyotshunos olima, filologiya fanlari doktori Suyuma G'aniyevaning ilmiy-ijodiy faoliyati, xususan, Alisher Navoiy ijodini o'rganishdagi xizmatlari yoritilgan. "Ko'ngil shamchirog'i" nomli kitob muallifning shaxsiy xotiralari, ilmiy izlanishlari, ustoz-shogirdlik an'analari, adabiy-estetik qarashlari va hayotiy tajribalariga asoslangan. Asarda "Majolis un-nafois" asarining o'rganilishi va tarjimasi hamda o'zbek mumtoz adabiyotining boshqa qator muhim masalalari ilmiy-nazariy yondashuv asosida tahlil etilgan. Ushbu kitob adabiyotshunos olimlar, filologiya yo'nalishidagi talabalar va keng kitobxonlar ommasi uchun mo'ljallangan.

Kalit so'zlar: Ilmiy tafakkur, fidoiylilik, xotira, ma'naviyat, adabiy tafakkur.

Annotation: This work highlights the scientific and creative activities of the renowned literary scholar, Doctor of Philology, Suyuma G'aniyeva, particularly her contributions to the study of Alisher Navoi's works. The book titled "Ko'ngil Shamchirog'i" is based on the author's personal memories, scientific research, master-apprentice traditions, literary-aesthetic views, and life experiences. The study of and translation work on the "Majolis un-nafois" as well as other

important issues of Uzbek classical literature are analyzed from a scientific-theoretical perspective. This book is intended for literary scholars, students of philology, and a wide readership.

Keywords: Scientific thinking, devotion, memory, spirituality, literary thinking.

Аннотация: В данном произведении освещается научно-творческая деятельность известного литературоведа, доктора филологических наук Суюмы Ганиевой, в частности, её вклад в изучение творчества Алишера Навои. Книга под названием «Фонарь души» основана на личных воспоминаниях автора, её научных исследованиях, традициях наставничества, литературно-эстетических взглядах и жизненном опыте. В работе с научно-теоретических позиций проанализированы изучение и перевод произведения «Маджалис ун-нафоис», а также ряд других важных вопросов, касающихся узбекской классической литературы. Данная книга предназначена для литературоведов, студентов филологических направлений и широкой читательской аудитории.

Ключевые слова: научное мышление, преданность, память, духовность, литературное мышление.

Kirish: O'zbek adabiyotshunosligida yuksak mavqega ega bo'lgan Suyuma G'aniyeva ijodi ilmiylik, fidoyilik va adabiyotga yuksak hurmat bilan yo'g'rilgan. Uning "Ko'ngil shamchirog'i" asari — shaxsiy hayot, ilmiy izlanish va adabiy tafakkurning mujassam ifodasidir. Ushbu asar orqali o'quvchi nafaqat muallifning ilmiy yo'lini, balki adabiyotga bo'lgan sadoqatini, o'z davrining ilmiy-madaniy muhiti haqidagi tasavvurlarini ham his etadi. Asar bugungi yoshlar uchun namunali hayot yo'li va ilmga bo'lgan muhabbatni tarbiyalaydi. Suyuma G'aniyeva — o'zbek adabiyotshunosligining yetuk vakili bo'lib, uning "Ko'ngil shamchirog'i" asari shaxsiy xotiralar, ilmiy izlanishlar va adabiyotga

sadoqatni mujassam etgan muhim manbadir. Ushbu asarda muallif o'zining ilm-fanga qadam qo'ygan ilk kunlaridan tortib, Alisher Navoiy ijodini o'rganishdagi yutuqlarigacha bo'lgan hayot yo'lini samimiy tarzda bayon etadi. Asarda ayniqsa "Majolis un-nafois" asarining ilmiy tahlili va tarjimasi ustidagi ishlari alohida o'rin tutadi. G'aniyevaning Leningrad universitetidagi dissertatsiyasi, Navoiyning asarlarini matnshunoslik asosida o'rganishga qo'shgan hissasi ham bayon qilingan. Shuningdek, kitobda muallifning ustoz-shogirdlik an'analari, xalqaro konferensiyalardagi ishtiroki, adabiy qarashlari va oilaviy hayoti haqida ham ma'lumotlar mavjud. Asar o'zbek adabiyoti ixlosmandlari, talabalar va yosh tadqiqotchilar uchun katta manba hisoblanadi. "Ko'ngil shamchirog'i" — bu nafaqat xotiralar kitobi, balki bir umr adabiyotga sadoqatning yorqin namunasidir.

Asarning ijtimoiy va ilmiy ahamiyati

"Ko'ngil shamchirog'i" nafaqat shaxsiy xotiralar to'plami, balki ilmiy-ma'naviy merosning o'ziga xos namunasi sifatida ham katta ahamiyatga ega. Asarda Suyuma G'aniyeva ilm-fan yo'lidagi kurash, ustozlarining ta'limi va ilmiy izlanishlaridagi yo'l-yo'riqlarini yoritadi. Bu kitob o'quvchilarni nafaqat adabiyotga, balki ilmiy faoliyatga bo'lgan sadoqatga ham ilhomlantirdi. Asarning ichki mazmuni shunchalik boyki, unda muallif o'zining ilmiy faoliyati, o'rganish jarayoni, Nataliya Shukshina va Yevgeniy Yevseyev kabi adabiyotshunoslar bilan olib borgan ilmiy munozaralari va konferensiyalarda qatnashganligi haqida batafsil hikoya qiladi.

Asardagi tematik jihatlar

Asarda Navoiy ijodiga alohida e'tibor qaratilgan. G'aniyeva Navoiy asarlarining badiiy tahlili, tarjimasi va matnshunosligi ustida olib borgan ilmiy ishlarini yoritib, uning adabiyotshunoslikka qo'shgan hissasini ochib beradi. Asarda "Majolis un-nafois"ni o'rganish jarayonidagi ba'zi ilmiy xatoliklar va ularni tuzatish borasidagi muallifning tashabbuslari ta'riflanadi.

Kitobda G'aniyevaning ilmiy tadqiqotlari, o'zbek mumtoz adabiyotining muhim namoyandalari haqidagi yozgan asarlari, ilmiy maqolalari va konferensiyalarda aytgan nutqlari ham keltiriladi. Bular ilm-fanga bo'lgan mehri va sadoqatni ko'rsatadi.

Muallif o'zining shaxsiy hayotidan o'rin olgan xotiralarni, ustozlari bilan bo'lgan suhbatlarni va adabiyotga bo'lgan muhabbatini samimiy tarzda tasvirlaydi. O'quvchi bu orqali nafaqat ilmiy tafakkur, balki insoniy jihatlar, mehnatga muhabbat, sadoqat va fidoyilikni ham o'rganadi. Asarda muallifning o'zbek adabiyotshunosligiga qo'shgan hissasi va ilmiy faoliyatdagi yutuqlari haqida kengroq tahlil etiladi. G'aniyeva o'zining ilmiy salohiyatini O'zbekistondagi eng yuqori ilmiy darajaga olib chiqish bilan birga, xalqaro miqyosda ham tanilgan olima bo'lishga erishgan.

G'aniyeva nafaqat "Ko'ngil shamchirog'i", balki boshqa ilmiy asarlari bilan ham O'zbekistonda, shuningdek, xalqaro ilmiy jamoatchilikda tanilgan. Uning Navoiyshunoslikdagi ishlari, yangi uslubdagi tarjimasi va adabiy tanqidagi ishlari bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar bugungi kunda o'zbek ilm-fanida katta ahamiyatga ega.

Yozuvchi ilmiy tilda emas, badiiy-publitsistik uslubda so'z yuritadi, bu esa kitobni keng kitobxonlar ommasiga uchun tushunarli va qiziqarli qiladi. Har bir bobda muallif adiblar hayotidan iqtiboslar, tarixiy voqealar bilan bog'langan tafsilotlar keltiradi. Kitobda ma'naviyat, axloq, insonparvarlik, komillik kabi tushunchalar asosiy g'oya sifatida ilgari suriladi, quruq ilmiy izohlar emas, balki shaxsiy mulohazalar, hayotiy misollar, shoirlar asarlaridan namunalar, va go'zal tasvirlar orqali fikrlar bayon qilinadi. Bu uslub kitobni jonli va ta'sirchan qiladi.

Muallif o'tmishdagi buyuk allomalar hayoti orqali bugungi avlodga tarbiya, mehr-oqibat, fidoyilik, ilmga intilish g'oyalarini yetkazadi. Har bir bobda zamonaviy yoshlar uchun o'rnak bo'ladigan jihatlar yoritiladi. Ma'naviy-ma'rifiy yo'nalish "Ko'ngil shamchirog'i" faqat adabiy tahlil emas, balki ma'naviy-ma'rifiy qo'llanma hamdir. Kitobni o'qigan inson o'z qalbida nurni his

qiladi, yaxshi bo'lishga, adolatli va mehribon inson bo'lishga intiladi. Bu asar nafaqat adabiyotshunoslar, balki o'qituvchilar, talabalar, ijodkorlar va keng kitobxonlar ommasi uchun ruhiy oziqa, ma'naviy yo'lchi bo'la oladi. Kitob o'zbek adabiyotining go'zalligi va insoniylik mohiyatini anglashga yordam beradi.

Xulosa

“Ko'ngil shamchirog'i” — bu nafaqat Navoiy ijodiga bag'ishlangan tadqiqot, balki o'quvchini uning dunyoqarashi, komil inson haqidagi qarashlari, muhabbat, vafodorlik va insoniylik haqida yozgan asarlari orqali ma'naviy poklanishga da'vat etuvchi manbadir. Suyuma G'aniyeva asarda chuqur ilmiy yondashuv bilan birga, badiiy tilda fikr yuritadi, bu esa kitobni keng kitobxonlar ommasi uchun ham tushunarli va qiziqarli qiladi. Asar o'zbek adabiy merosini chuqur anglatuvchi, yosh avlodni ma'naviy yetuklikka undovchi muhim adabiy manbadir. Suyuma G'aniyevaning “Ko'ngil shamchirog'i” asari — buyuk mutafakkir Alisher Navoiyning hayoti, ijodi va ma'naviy merosini yoritishga bag'ishlangan muhim ilmiy-ommabop kitobdir. Muallif Navoiy asarlaridagi tasavvufiy g'oyalar, axloqiy-ruhiy kamolot, komil inson timsoli kabi mavzularni chuqur tahlil etadi. Asar o'quvchini nafaqat Navoiy merosi bilan tanishtiradi, balki uni chuqur tafakkurga, ruhiy o'sishga, ma'naviy uyg'onishga chorlaydi. “Ko'ngil shamchirog'i” — bu Navoiy tafakkurining yorqin namoyishi bo'lib, bugungi avlod uchun yo'l ko'rsatuvchi nurli manbadir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. G'aniyeva, Suyuma. Ko'ngil shamchirog'i. – Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti, 2012.
2. G'aniyeva, Suyuma. Alisher Navoiy g'azaliyoti. – Toshkent: Fan nashriyoti, 1979.

3. G'aniyeva, Suyuma. Navoiy va Sharq poetik tafakkuri. – Toshkent: Fan nashriyoti, 1989.
4. G'aniyeva, Suyuma. Navoiy asarlari matnshunosligi. – Toshkent: Fan nashriyoti, 1991.
5. G'aniyeva, Suyuma. O'zbek mumtoz adabiyoti. – Toshkent: Fan nashriyoti, 1995.
6. Ziyouz.com. Suyuma G'aniyeva: Ko'ngil shamchirog'i (2012).